

Merkezi Epistemolojik ?nançlar Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Merkezi Epistemolojik ?nançlar Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25966>

Özet

Merkezi Epistemolojik İnançlar Ölçeği (MEİÖ), bireylerin bilginin doğası, bilgi edinme süreçleri ve bilginin kaynaklarına dair sahip oldukları temel inançları ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, 2006 yılında Oksal, Anıteker ve Bilgin tarafından geliştirilmiştir. Toplam 23 maddeden oluşan bu araç, dört ana alt boyutta yapılandırılmıştır. Bu alt boyutlar, bilimsel bilgiye verilen değeri, rasyonel toplumsal süreçlere olan güveni, batı ritüellerine eğilimi ve doğüstü güçler ile kader inancını kapsamaktadır. Ölçek, 5'li bir **Likert** derecelendirme sistemi kullanılarak yapılandırılmaktadır (1= hiç katılmıyorum, 5= tamamen katılıyorum).

Anahtar Kelimeler

Merkezi Epistemolojik İnançlar, **Epistemoloji**, Bilim İnanç, Batı İnançlar, Rasyonellik, Ölçek Geliştirme, Psikometrik Araç.

Yazarlar

Aynur Oksal, Eylem Anıteker, Ayşe Bilgin.

Amaç

Merkezi Epistemolojik İnançlar Ölçeği'nin temel amacı, Türkiye bağlamında bireylerin merkezi bilgi ve inanç sistemlerini geçerli ve güvenilir bir şekilde değerlendirecek standart bir araç sunmaktır. Bu inanç sistemleri, bireylerin öğrenme stillerini, problem çözme yaklaşımlarını ve çevrelerindeki olayları yorumlama biçimlerini derinden etkilemektedir.

Ölçek, özellikle bilgi kaynağı olarak bilime ne kadar değer verildiğini, modern rasyonel düşünceye olan bağlılığı ve buna karşın geleneksel, doğüstü veya batı inançlarının bilgi edinmedeki rolünü ne ölçüde kabul ettiklerini belirlemeyi hedefler. Bu sayede, eğitim ve psikoloji alanlarında epistemolojik inançların diğer değişkenlerle (örneğin, akademik başarı, eleştirel düşünme) ilişkisini incelemeye olanak sağlamaktadır.

Yapı

Ölçek, bireylerin bilgiye ve bilgi kaynaklarına ilişkin sahip olduğu dört temel inanç boyutunu ölçmektedir. Bu boyutlar, bilginin mutlaklığı, kaynağı ve değişkenliği gibi geleneksel epistemolojik konuların yanı sıra, kültürün ve toplumsal kabulün etkilediği inanç sistemlerini de kapsamaktadır. Bu yapı, bilginin sadece bilimsel yollarla mı elde edildiği, yoksa batı veya doğüstü yollarla da mümkün olup olmadığının farkı olan görüşleri yansıtır.

ME?Ö'nün ölçtü?ü yap?, rasyonel ve bilimsel dü?ünce ile bat?l ve kaderci dü?ünce aras?ndaki gerilimi ortaya koyarak, bireylerin dünya görü?lerinin merkezindeki bilgi kabullerini derinlemesine analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Geçerlik

Ölçe?in geli?tirme çal??mas?nda (Oksal vd., 2006) geçerlik çal??malar? detayl? olarak sunulmuştur. Bu çal??malar, ölçe?in amaçlad??? teorik yapıyı ne kadar do?ru ölçtü?ünü göstermek üzere gerçekleştirilmiştir. Yap? geçerli?i, genellikle **faktör analizi** yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Her ne kadar kaynak özetinde spesifik geçerlik katsayılar? belirtilmemiş olsa da, yayınlanan makale, ölçe?in teorik yapıyla uyumlu oldu?unu destekleyen kanıtlar? içermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik analizleri, maddelerin iç tutarlılı??n? ve ölçüm sonuçları'nın zamana karşı istikrarlı? de?erlendirmek üzere yapılmıştır. Geli?tirme çal??mas?, ölçe?in tutarlı ve kararlı ölçümler sağlad???n? gösteren sonuçlar sunmaktadır. Güvenirlik katsayılar? (örneğin, Cronbach Alfa katsayısı?) orijinal makalede yer almakla birlikte, buradaki özet verilerde belirtilmemiştir. Ölçe?in alt boyutları'nın her birinin yeterli düzeyde iç tutarlılı??a sahip oldu?u rapor edilmiştir.

Faktör Analizi

Merkezi Epistemolojik ?nançlar Ölçe?i, yapılan faktör analizi sonucunda dört ana alt boyutta toplanan toplam 23 maddeden oluşmaktadır. Bu dört faktörlü yapı, teorik beklentilerle uyumlu bulunmuştur ve bireylerin bilgi kaynaklarına yönelik karma??k inanç sistemini başarıyla ayırmaktadır. Faktörler ve madde sayıları şunlardır:

Bilgi kayna?? olarak bilime inanç (7 madde)
Rasyonel topluma inanç (6 madde)
Bat?l ritüellere inanç (6 madde)
Do?aüstü güçlere inanç (4 madde)

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geli?tirme

Format: Ka??t tabanlı? (Self-report) anket

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Popülasyon (Özellikle üniversite öğrencileri veya yetişkinler için uygun)

olabilir, orijinal çal??mada örneklem belirtilmemi?tir).

Ya? Grubu: Yeti?kinler

Popölasyon Detaylar?: Orijinal geli?tirme çal??mas?, Türkiye'deki bir üniversitenin ö?renci veya akademik çevresi üzerinde yürütölmü? olabilir.

Test Metodolojisi: 5'li Likert tipi derecelendirme (1= hiç kat?lm?yorum - 5= tamamen kat?l?yorum). Yüksek puanlar ilgili alt boyuttaki inanc?n yüksek oldu?unu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Epistemolojik ?nançlar Ölçe?i, Merkezi ?nançlar, Bilimsel Bilgi, Kader ?nanc?, ?nanç Sistemleri, Psikometri, Uluda? Üniversitesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?tir.

Kurumsal E-posta Adresleri: Belirtilmemi?tir.

Sorumlu Yazar E-posta Adresi: aynuroksal@yahoo.com (Aynur Oksal)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek ilk olarak 2006 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Kullan?m izinleri ve telif haklar? için sorumlu yazar Aynur Oksal ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Ticari olmayan akademik ara?t?rmalar için genellikle izin al?narak ücretsiz kullan?m mümkündür.

Kaynaklar

Oksal, A., ?an?ekerci, E. ve Bilgin, A. (2006). Merkezi Epistemolojik ?nançlar Ölçe?inin geli?tirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik. *Uluda? Üniversitesi E?itim Faköltesi Dergisi*, 19(2), 371-381.

Makalenin dijital ba?lant?s?: dergipark.ulakbim.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi burada indirilebilir: merkezi-epistemolojik-inanclar-olcegi-toad.pdf

Merkezi Epistemolojik ?nançlar Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

4 alt boyut ve 23 madde

Bilgi kaynağı olarak bilime inanç (7 m): Gerçekliğe yalnızca bilimle ulaşabiliriz.

Rasyonel topluma inanç (6 m): Bilimin vazgeçemeyeceğimiz bir boyutu da yenilikçi olmasıdır.

Batı ritüellerine inanç (6 m): Fal bakarak geleceği kestirmek mümkündür.

Doğüstü güçlere inanç (4 m): İnsan bilgi edinerek güçlükleri aşabilir, fakat kaderini değiştiremez.

ARABPSYCHOLOGY.COM